

Antal elever i 1.g på de gymnasiale uddannelser

Hovedkonklusioner

- Knap 80 pct. af erhvervsskolernes gymnasiale afdelinger havde 70 elever eller flere på deres 1.g-årgang i 2020. Det betyder, at disse skoler har et tilstrækkeligt elevgrundlag til at have minimum 3 spor på årgangen, viser tal fra undervisningsministeriet.
- 20 ud af 91 gymnasiale afdelinger på erhvervsskoler havde under 70 elever på deres 1.g-årgang i 2020. De 20 afdelinger er endvidere en del af en samlet erhvervsskole og kan benytte sig af fagligt samarbejde med skolens øvrige afdelinger, der ligger på andre adresser og i nogle tilfælde som en del af en byskole eller en campus.
- 7 afdelinger har under 40 elever på deres 1. g årgang på hhx og eller htx. Disse afdelinger ligger primært i Danske udkantskommuner.
- På de 20 afdelinger, der har en elevbestand på under 70 1.g-elever, er der flest med rene htx-udbud. 10 af de små afdelinger er htx-afdelinger, 5 er hhx-afdelinger, 4 har både hhx og htx og 1 afdeling har hf.
- Rektorerne i undersøgelsen peger på, at det er muligt at opretholde et socialt og fagligt miljø for elever og undervisere på afdelinger med få klasser, hvis ledelsen prioriterer og skaber rammer for faglige synergier på tværs af de forskellige gymnasiale retninger og med skolen som helhed. Det er dog en udfordring at skabe et bredt udbud af forskellige fag og studieretninger til eleverne.

Baggrund

Hvordan kan vi sikre, at alle unge kan gennemføre den gymnasiale uddannelse de ønsker (hhx, htx, stx eller HF) tæt på deres bopæl og med et stærkt fagligt uddannelsesmiljø? Det spørgsmål bliver løbende drøftet i den gymnasiale sektor, fordi flere og flere unge søger mod de større byer og fordi den demografiske udvikling, kan gøre det svært at etablere økonomisk bæredygtige ungdomsuddannelsesmiljøer i udkastområderne i Danmark. Regeringen nedsatte i 2019 bl.a. en ekspertgruppe om elevfordeling, der skulle komme med anbefalinger til en ny model til elevfordeling. Ekspertgruppen¹ skulle bl.a. komme med løsningsmodeller, der kan imødekomme fremtidige udfordringer med demografi m.m. Ifølge Regeringen og ekspertgruppen kan en skæv elevfordeling give pædagogiske udfordringer, påvirke det sociale liv på gymnasierne og på længere sigt presse sammenhængskraften i samfundet. I ekspertgruppens anbefalinger og i en

¹ Læs mere om ekspertgruppen her: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2020/feb/200221-ekspertgruppe-om-elevfordeling-fremlaegger-analyse-og-modeller>

bagvedliggende analyserapport anvendes der et kriterie om, at 3 spor på et gymnasium er hensigtsmæssigt, hvis der er skal opretholdes et fagligt og socialt miljø for eleverne.

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier (DEG) vil med denne analyse afdække, hvor mange gymnasier, der har et elevgrundlag, der er stort nok til at kunne udbyde tre klasser pr. årgang (3 spor), hvor eleverne går i skole på samme adresse.

Erhvervsskolerne udbyder primært de erhvervsgymnasiale uddannelser (hhx og htx), men der er også erhvervsskoler, der udbyder almene gymnasiale uddannelser (stx og HF) fx Campus Bornholm og Rybners i Esbjerg. På nogle erhvervsskoler er de gymnasiale uddannelser placeret på samme adresse eller som en del af en campus. Andre skoler har deres gymnasier på forskellige adresser, der tilmed kan ligge i forskellige kommuner. Uddannelseslandskabet for erhvervsskolerne kan derfor være spredt ud på forskellige geografier, og derfor er ekspertgruppens kriterie om 3 spor ikke så enkelt at anvende på de gymnasiale uddannelser på en erhvervsskole.

Med henblik på at skabe viden om, hvor mange gymnasieelever der går på de enkelte afdelinger på erhvervsskolerne, har DEG gennemført en analyse af antallet af elever i 1.g på de forskellige afdelinger, der udbyder hhx og/eller htx.

I analysen anvender vi et kriterie på 70 gymnasieelever på samme adresse, som et elevgrundlag, der kan udgøre 3 klasser pr. årgang. Undersøgelsen er gennemført på baggrund af tal fra Undervisningsministeriet, samt kvalitative input fra 31 rektorer på erhvervsskoler.

Antal elever på de gymnasiale afdelinger

I 2020 var der knap 53.700 1.g-elever, der fordelte sig på de fire gymnasiale uddannelser (HF, hhx, htx samt stx). Heraf var over 50 pct. elever fra stx. Ca. 30 pct. af 1.g-eleverne går på en erhvervsgymnasial uddannelse. Ca. 19 pct. af 1.g-eleverne var hf-elever. En opgørelse over antallet af 1.g-eleverne fordelt på de respektive gymnasiale retninger samt en relativ opgørelse er at finde i tabel 1.

Tabel 1: Opgørelse over antallet af 1.g-elever på hhv. hf, hhx, htx og stx samt den relative fordeling af elever på de forskellige gymnasiale retninger i 2020.

	Hf	Hhx	Htx	Stx	I alt
Antal elever	10.144	10.382	4.938	28.220	53.684
Relativ fordeling	19 pct.	19 pct.	9 pct.	53pct.	100 pct.

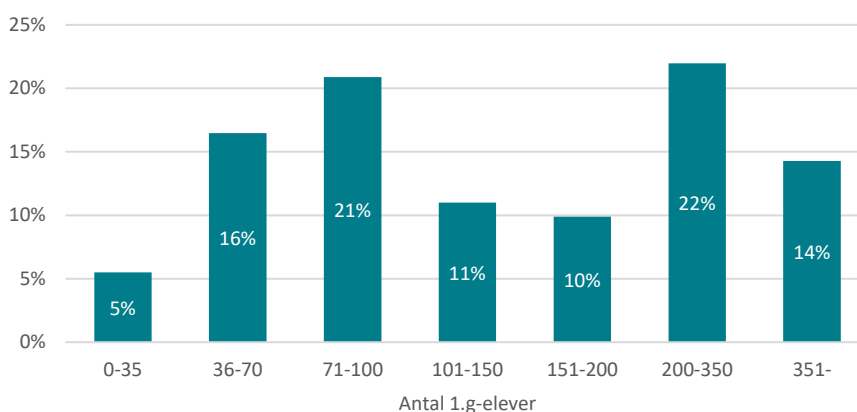
Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet, og egne beregninger

Størrelsen på erhvervsskolernes gymnasieafdelinger

Der er i alt 42 erhvervsskoler, der udbyder hhx og 35 erhvervsskoler, der udbyder htx². Hvis man retter blikket mod de gymnasiale afdelinger på erhvervsskolerne³, finder man, at det er meget forskelligt hvor mange 1.g-elever, der er på de forskellige afdelinger. I 2020 var der i alt 91 gymnasiale afdelinger på erhvervsskolerne, hvor der på de enkelte afdelinger kan være flere gymnasiale uddannelsesudbud fx både hhx og htx.

En fordeling af gymnasiale afdelinger på erhvervsskolerne efter intervaller for antallet af 1.g-elever er at finde i figur 1.

Figur 1: Størrelsen på gymnasiale afdelinger på erhvervsskolerne ud fra antallet af 1.g-elever.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet og DEG's egne beregninger

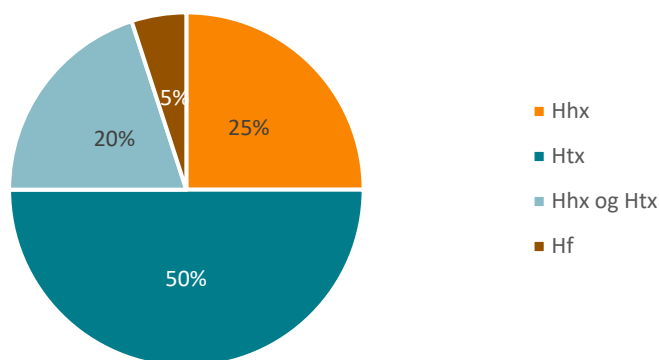
Knap 80 pct. af erhvervsskolernes gymnasiale afdelinger har en 1.g elevbestand på mere end 70 elever, hvilket betyder at disse må have 3 spor eller mere, hvis man tager højde for et klasseloft på 28 elever.

Halvdelen af de 20 afdelinger, der har en elevbestand på under 70 1.g-elever, er rene htx-afdelinger (10), 25 pct. er hhx-afdelinger (5), 20 pct. er afdelinger med både hhx og htx (4). De resterende 5 pct. (1) er én afdeling med HF. Fordelingen af uddannelsesaktivitet på de gymnasiale afdelinger for erhvervsskolerne, hvis afdelinger har under 70 1.g-elever, er at finde i figur 2.

² Læs mere om hhx- og htx- udbudssteder her: [link til faktaark](#)

³Erhvervsskoler udgør i datagrundlaget alle institutionerne med erhvervsrettede uddannelser (IEU)

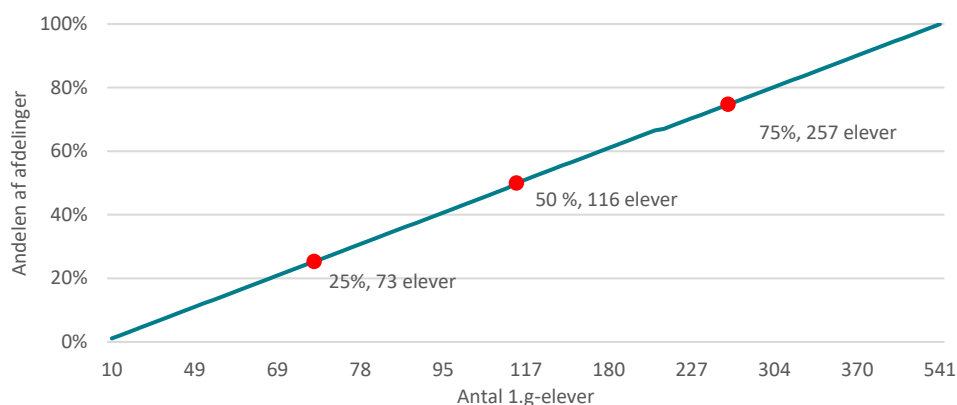
Figur 2: Fordelingen af uddannelsesaktivitet på de gymnasiale afdelinger for erhvervsskolerne, hvis afdelinger har under 70 1.g-elever.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet og DEG's egne beregninger

I nedenstående figur 3 er en opgørelse over, hvor store de gymnasiale afdelinger på erhvervsskolerne er, opgjort ud fra antallet af 1.g-elever.

Figur 3: Størrelsen på de gymnasiale afdelinger på erhvervsskoler ud fra antallet af 1.g-elever i 2020.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet og DEG's egne beregninger

Som det ses i figur 3 har 21 pct. af de gymnasiale afdelinger på erhvervsskolerne en elevbestand på 70 elever eller derunder. 75 pct. af de gymnasiale afdelinger på erhvervsskolerne har en elevbestand på 257 elever eller derunder.

På institutioner med almene gymnasiale uddannelser er der tilsvarende 2 pct. af afdelingerne, der har 70 elever eller derunder og på institutioner for VUC⁴ er det 58 pct. af afdelingerne, der havde en elevbestand på 70 eller derunder for GF1-elever i 2020. (se bilag 1)

⁴ På voksenuddannelsesinstitutionerne (VUC) tages der forbehold for størrelsen på afdelingerne, da de har et større elevflow pga. af enkeltfagskurser mv.

Hvis man ser på fordelingen af gymnasiale afdelinger for erhvervsskolerne efter 1.g-elevintervaller, finder man at 21 pct. af de gymnasiale afdelinger, har en elev-bestand på 70 elever eller derunder, hvilket svarer til 20 afdelinger ud af 91 afdelinger. Dog finder vi, at mere end 2 ud af 3 af disse afdelinger har en elevbestand, der svarer til ca. 2 klasser, hvilket er en elevbestand på over 40 elever.

Det er centralt at tage i betragtning, at 20 afdelinger er en del af en erhvervsskole som helhed. Alt efter organiseringen og geografi kan afdelingerne være en del af et Campus eller en byskole, hvor mange ungdomsuddannelsesinstitutioner ligger i samme geografiske område. Det ses fx på Skive College, hvor en lille afdeling ligger tæt på skolens øvrige gymnasiale afdelinger, andre ungdomsuddannelser, et kollegie og et erhvervsakademi. I andre tilfælde ligger erhvervsskolens gymnasieafdelinger i nærheden af hinanden som fx på Tradium, hvor skolens gymnasiale afdelinger ligger i samme område, men på forskellige adresser. Det skaber grundlag for faglige synergier på tværs, som er beskrevet i afsnittet om fagligt miljø for elever og lærere. Der er også enkelte tilfælde, hvor små gymnasiale afdelinger med hhx eller htx ligger spredt over et større geografisk område. På EUC Syd betyder det bl.a., at de har etableret samarbejde med en anden erhvervsskole i området for at etablere et større socialt og fagligt miljø omkring elever og undervisere.

Geografisk placering af afdelinger med få elever

Geografisk set finder vi, at afdelingerne med under 70 elever i 1.g på de erhvervsgymnasiale uddannelser i udpræget grad er at finde i de kystnære områder, hvor oplandet alt andet lige er mindre. Se det geografiske overblik over gymnasiale afdelinger med under 70 elever på deres 1.g årgang i figur 4.

Figur 4: Geografisk overblik over de afdelinger, der har under 70 elever i 1.g i 2020. Afdelingerne med under 40 elever i 1.g er markeret med rød.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet og DEG's egne beregninger

Som det fremgår af figur 4, er det særligt bemærkelsesværdigt, at de syv afdelinger der har under 40 elever på deres 1.g årgang (de røde markeringer) er placeret i udkantskommunerne, der særligt er presset af den demografiske udvikling⁵. Dog ligger en enkelt afdeling i København og er et særligt fagligt specialiseret htx-udbud.

Fagligt miljø for elever og lærere

I en spørgeskemaundersøgelse har rektorer beskrevet, hvilke erfaringer de har med at udbyde hhx og htx på afdelinger, hvor der er få elever.

Det fremgår af rektorernes kommentarer, at det er muligt at skabe et fagligt miljø på de mindre afdelinger, men at det kræver et bevidst ledelsesmæssigt fokus på at skabe faglige og sociale miljøer for elever og undervisere. Det er centralt, at eleverne oplever, at de har gode muligheder for studieretninger og valgfag, og at de kan opbygge en gymnasial faglig identitet som hhx'er eller htx'er, selvom de går i gymnasiet på en lille afdeling med få elever. En rektor beskriver det således:

“Da vores to spor udbydes på en hybridskole, er vi ikke udfordret på volumen i studiemiljø, og når vi ser på vores elevers trivsel og karakterer + løfteevne, leverer vi rigtig god kvalitet. Det kan være en udfordring at skabe stærk identitet for vores hhx'ere, men kvaliteten er i top, og prestigen ved at gå på hhx står ikke tilbage for de andre gymnasier”

Rektorerne fremhæver ligeledes, at det er vigtigt at skolens ledelse understøtter de faglige synergier og det faglige samarbejde blandt lærerne, særligt når elevgrundlaget er småt. En rektor beskriver arbejdet med den faglige synergi således:

“Vi oplever stor synergi mellem de gymnasiale uddannelser, som vi udbyder: Dels er der faglig sparring mellem lærerne i fag, der udbydes på tværs (med forskellige læreplaner, fx dansk eller matematik), og dels er der meningsfulde samlæsninger mellem elever i valgfag på C-niveau (og i mindre grad 2. fremmedsprog - fx mediefag, finansiering eller psykologi). Hverken lærere eller elever har dermed oplevelsen af at være på en lille skole, da skolen og skolens fagligt/pædagogiske miljø er stort og rummeligt”

Flere skoler fremhæver, at de mindre afdelinger er en styrke for det sociale miljø for eleverne. Det faglige miljø understøttes af, at underviserne arbejder sammen på tværs af de forskellige afdelinger, så der sker videndeling og faglig udvikling på tværs af skolens afdelinger, viser rektorerne besvarelser. Rektorerne beskriver ligeledes, at der er et fagligt samarbejde på tværs af hhx og htx og at hhx og htx på samme skole gør det muligt at sikre et bredere udbud af valgfag for eleverne. En rektor eksemplificerer med at skolens fysiklærere kan understøtte hinanden, selvom de underviser på stx, HF og htx. En skole beskriver, at de har afdelinger på tværs af tre kommuner, hvor elever og undervisere går på tværs. De forsøger nu at etablere mulighed for at lave digital afvikling

---

⁵Se fx: <https://www.vive.dk/da/udgivelser/udkantsdanmark-i-2024-faerre-borgere-og-mindre-velfaerd-10041/>

af undervisningen, så eleverne kan være på to forskellige adresser og modtage synkron undervisning, hvor underviseren er fysisk til stede på den ene adresse.

Det tyder således på, at det er muligt at skabe faglige miljøer på små afdelinger, men det vidner også om, at der er udfordringer, der skal håndteres. Nedenfor er en sammenfatning af de udfordringer, som rektorerne fremhæver ved de mindre udbud.

Det kan være en udfordring på små afdelinger at:

- Udbyde en bred palette af studieretninger
- Tilbyde mange forskellige valgfag
- Tiltrække lærerkræfter fx fordi det er svært at have fuldtidsstillinger i profilfagene
- Skabe rammer for kollegial sparring mellem underviserne

En rektor beskriver udfordringerne således:

“Ulempen for en lille skole er, at der ikke rentabelt kan udbydes lige så mange studieretninger, valgfag og teknikfag, som en lidt større skole kan. Det betyder dermed, at eleven skal passe ind i en snæver kasse og tage de fag, studieretninger og teknikfag, som den lille skole kan udbyde”

Rektorernes erfaringer viser således, at det kan lade sig gøre at skabe et socialt og fagligt miljø for elever og undervisere i afdelinger med få klasser ved at dyrke synergierne på tværs af de forskellige gymnasiale retninger og med skolen som helhed. Det er dog en udfordring med at skabe et bredt udbud af forskellige fag og studieretninger til eleverne, ligesom det kræver en indsats at skabe et fagligt miljø for undervisningerne.

Om data

Analysen er baseret på data fra Børne og -Undervisningsministeriets uddannelsesstatistik. Analysen kortlægger uddannelsesudbuddet på baggrund af bestanden af elever i 1.g på 3-årige gymnasiale uddannelsesretninger i 2020, fordelt på de afdelinger, hvor eleverne er registreret.

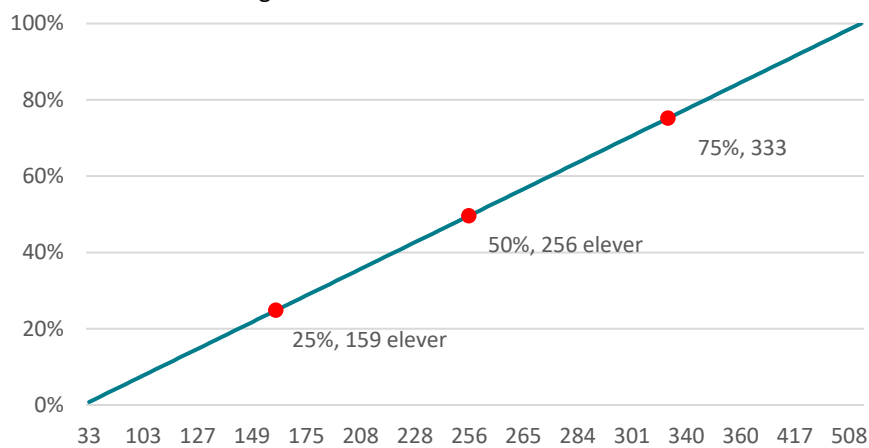
I analysen anvender vi et kriterie på 70 elever på samme adresse, da det med et klasseloft på 28 m² formodes, at 70 elever kan udgøre 3 klasser pr. årgang. Kriteriet anvendes som et samlet udbud af gymnasiale uddannelser. Det betyder, at der på nogle skoler fx vil være elevgrundlag til 2 hhx- og 1 htx-klasse. På andre vil 70 elever være fordelt på enten 3 htx eller 3 hhx-klasser. Med dette antager vi, at der skabes et fælles fagligt og socialt miljø på skolerne, når hhx og htx ligger på samme adresse.

Data fra Undervisningsministeriet suppleres med kvalitative input fra 31 rektorer. DEG har gennemført en spørgeskemaundersøgelse omkring antal 1.g klasser i gymnasiet og i den forbindelse, er rektorerne blevet bedt om at komme med uddybende kommentarer ved gymnasiers udbud med 3 spor.

Bilag 1.

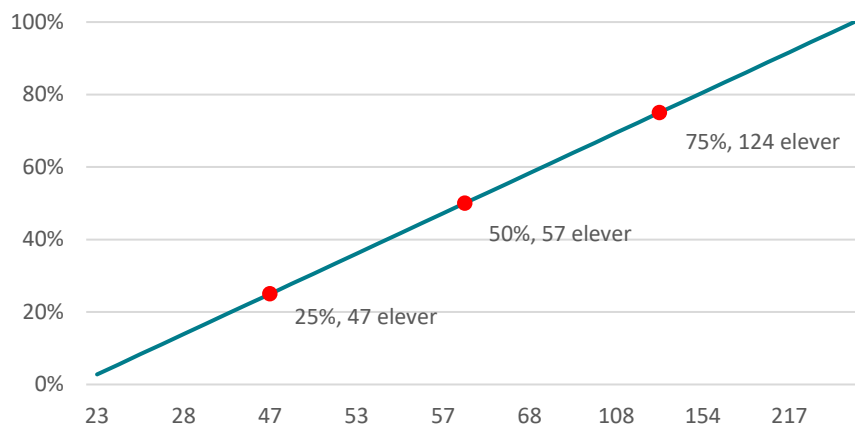
Øvrige institutioner

Figur 5: Rangering af de gymnasiale afdelinger på institutionerne med almen-gymnasiale uddannelser efter antallet af 1.g-elever.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet, og egne beregninger

Figur 6: Rangering af de gymnasiale afdelinger på voksenuddannelsesinstitutionerne efter antallet af 1.g-elever.

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet, og egne beregninger